

קרקע היא משאב של זהות ושל לאום ולא רק בסיס לפעילות נדל"נית

אברהם דובדבני

יו"ד-עמית דירקטוריון קק"ל

קרן קימת היא ארגון אידיאולוגי. היא חברה פרטית וגם ציבורית. כחברה דואלית מן הסוג הזה היא איננה יכולה לנהוג בדרך של אפליה. יחד עם זאת, קרן קימת היא גם ארגון ציוני אידיאולוגי עם עמדות ברורות בנושאי הקרקע. מנקודת הראות של קק"ל, אחת מדרכי הזיהוי הלאומי היא הקרקע. למרבה הצער, לא הכול מסכימים עם עמדה עקרונית זו, כך גם לא בית המשפט העליון.

מן האידיאולוגיה הזו שהקרקע היא משאב של זהות ושל לאום ולא רק בסיס של פעילות נדל"נית, נגזרים דברים רבים. האידיאולוגיה הזו הביאה לכך שבמשך שנים רבות קרן קימת אספה כספים מהעם היהודי כדי לגאול את הקרקע. הכספים שאספה קק"ל הם כספי העם היהודי, הם לאו דווקא כספים של חברים ציונים. העם היהודי כולו תרם כספים כדי לקנות את הקרקעות במולדת המתחדשת. ולרכישה הזו היתה מטרה מוגדרת: ליישב יהודים על הקרקעות. ובמשימה הזו עוסקת קק"ל עד היום, למשל, ממש בימים אלה עבדו 64 כלים כבדים באדמות חלוצה כדי להכשיר קרקע להקמת יישובים. העשייה הזו היתה מלאת ניחוח של נוסטלגיה כיוון שראינו כי קרן קימת חוזרת לעשות את מה שהיה עיקר ייעודה. אנחנו בקק"ל מקווים שגם ב-2008 יאפשרו לנו לבנות עוד ועוד תשתיות, שיתאפשר לנו להכשיר קרקע ליישובים במזרח לכיש על קו התפר ובמקומות אחרים שנדרשת בהם התיישבות. אחד הדברים שיאפשרו את חזרתה של קק"ל אל מימוש יעדיה הלאומיים הנו חילופי הקרקעות. כיום מחזיקה קק"ל הרבה קרקעות שאין היא יכולה לעשות בהן דבר. אם במסגרת חילופי קרקעות תקבל קק"ל קרקעות בנגב ובגליל, היא תוכל לחזור ליעדה המקורי – לפתח את האדמות האלה, ולא רק כדי לפתור בעיה נקודתית הנובעת מהחלטה של בית המשפט העליון.

נושא שני שקק"ל חייבת להתייחס אליו הוא: כן או לא הפרטת קרקעות. במסגרת ועדת

קרקע היא משאב של זהות ושל לאום ולא רק בסיס לפעילות נדל"נית

גדיש נקבע שיש צורך בהעברת בעלות על קרקע. כתוצאה מהמלצה זו ניצבת קק"ל בפני דילמה קשה. מבחינת קק"ל אין אפשרות להעברת בעלות, שהרי ביסוד קיומה של קרן קימת ניצבת תפיסת העולם הקובעת באופן הנחרץ ביותר שהקרקע לא תימכר לצמיתות. המקסימום שקק"ל יכולה להסכים לו הוא חכירה.

זאת ועוד. בעת האחרונה מרבים לעסוק בנושא ההפרדה בין המינהל לבין קק"ל אולי כדי למצוא בדרך זו פתרון למה שקרוי "אפליה" בהקצאת משאבי הקרקע. אינני בטוח שההפרדות תפתור את הבעיה, כיוון שקק"ל היא חברה ציבורית ולא רק פרטית. לי נראה כי החלטת בג"צ בנושא הצורך בשוויון בהקצאת משאבי קרקע, תמשיך לרדוף אחרינו גם כחברה ציבורית, ואולי אף אחרי ההפרדה יחייבו אותנו להחכיר קרקעות למי שאינו יהודי. הנושא עדיין שנוי במחלוקת עמוקה ולא רק בין קק"ל למינהל, אלא גם בין לא מעט משפטנים גדולים האומרים שההפרדה לא תפתור את הבעיה. אולי זה ישחרר את קק"ל מהצורך למכור קרקע, שאותו מנסים לכפות עלינו. אבל גם בזה אין ביטחון.

כך או כך, דבר אחד ברור – קק"ל לא תסכים למהלך של היפרדות מהמינהל לפני שיהיו בידיה כל הנתונים, כדי שאפשר יהיה לברוק אותם ולהבין מה משמעותם לעומק ולרוחב. רק לאחר שיהיו בידי קק"ל כל הנתונים, רק כאשר נבין לעומק את כל ההשלכות, רק אז נוכל לקיים במוסדות קרן קימת את הדיון הדרוש ולשקול מהו המעשה האחראי ביותר, הנכון ביותר, לטובת שמירת הקרקעות של העם היהודי.

ובינתיים, בין אם לא תהיה רפורמה גדולה ובין אם כן תתחיל רפורמה, עדיין רבה המלאכה, עדיין יש הרבה לעשות, לתכנן ולנהל את מה שיש באופן, כך שלתושבי הארץ הזו יהיה כל כך טוב לחיות כאן עד שהם אפילו לא יעלו על דעתם לחפש את עתידם מחוץ למולדת האמיתית, האחת והיחידה, של העם היהודי.